
Natya Shastra Chapter 9

நாட்டியஸாஸ்த்ரம் அத்யாய: 9

Document Information

Text title : naaTyashastra adhyaaya 9

File name : natya09.itx

Category : nATyashAstra, major_works, bharata

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Sage Bharata

Transliterated by : dpadmakar at hotmail.com

Proofread by : dpadmakar at hotmail.com

Latest update : September 7, 2020

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

Natya Shastra Chapter 9

நாட்டியஸாஸ்த்ரம் அத்யாய: 9

॥ பூநீரஸ்து ॥

புரதமுநிப்ரணீதம் நாட்டியஸாஸ்த்ரம்

அத² ஷஷ்டோ²த்யாய: 1

அத² நவமோ²த்யாய: 1

ஏவமேதச்சி²ரோநேத்ரப்⁴ருநானோஷ்ட²கபோலஜம் 1

கர்ம லக்ஷணஸம்யக்தமுபாங்கா³நாம் மயோதி³தம் ॥ 1 ॥

ஹஸ்தோரபார்ஸ்வஜட²ரகடஜங்கோ⁴ருபாத³த: 1

லக்ஷணம் ஸம்ப்ரவக்ஷயாமி விநியோக³ம் ச தத்த்வத: ॥ 2 ॥

ஹஸ்தாதீ³நாம் ப்ரவக்ஷயாமி கர்ம நாட்டியப்ரயோஜகம்

யதா² யேநாபி⁴நேயம் ச தந்மே நிக³த³த: ஸ்ரு³ணு ॥ 3 ॥

பதாகஸ்த்ரிபதாகஸ்ச ததா² வை கர்தா¹முக: 2 1

அர்த⁴சந்த³ரோ ஹ்யராலஸ்ச ஸுகதுண்ட³ஸ்ததை²வ ச ॥ 4 ॥

முஷ்டிஸ்ச ஸிக²ராக²யஸ்ச கபித்த: 2 க²டகாமுக: 2 1

ஸு³யாஸ்ய: பத்³மகோஸஸ்ச ததா² வை ஸர்பஸீர்ஷக: ॥ 5 ॥

ம்ரு³க³ஸீர்ஷ: பரோ ஜ்ஞேயோ ஹஸ்தாபி⁴நயயோக்த்ரு³பி: 4 1

காங்கு³லகோ⁵லபத்³மஸ்ச சதுரோ ப்⁴ரமரஸ்தத² ॥ 6 ॥

ஹம்ஸாஸ்யோ ஹம்ஸபக்ஷஸ்ச ஸந்த³ம்ஸோ முகுலஸ்ததா² 1

ஊர்ணநாபு⁴ஸ்தாம்ரகூட³சதுர்விம்ஸதிரீரிதா: ॥ 7 ॥

அஸம்யுதா: ஸம்யுதாஸ்ச க³த³தோ மே நிபோ³த⁴த 1

அஞ்ஜலிஸ்ச கபோதஸ்ச கர்கட: ஸ்வஸ்திகஸ்ததா² ॥ 8 ॥

க²டகாவர்த⁴மாநஸ்ச ஹ்யுத்ஸங்கோ³ நிஷத⁴ஸ்ததா² 1

தோ³ல: புஷ்பபுடஸ்சைவ ததா² மகர ஏவ ச ॥ 9 ॥

க³ஜத³ந்தோ⁵வஹித்த²ஸ்ச வர்த⁴மாநஸ்ததை²வ ச 1

ஏதே து ஸம்யுதா ஹஸ்தா மயா ப்ரோக்தாஸ்த்ரயோத³ஸ || 10 ||

ந்ரு²த்தஹஸ்தாநதஸ்³சோர்த்⁴வ க³த³தோ மே நிபோ³த⁴த |
சதுரஸ்ரௌ ததோ²த்³வ்ரு²த்தௌ ததா² தலமுகௌ² ஸ்ம்ரு²த்தௌ || 11 ||

ஸ்வஸ்திகௌ விப்ரகீர்ணௌ சாப்யராலக²டகாமுகௌ² |
ஆவித்³த⁴வக்ரௌ ஸு³ஸ்யாஸ்யௌ ரேசிதாவர்த⁴ரேசிதௌ || 12 ||

உத்தாநாவஞ்சிதௌ வாபி பல்லவௌ ச ததா² கரௌ |
நிதம்பௌ³ சாபி விஜ்ஞேயௌ கேஸப³ந்தௌ⁴ ததை²வ ச || 13 ||

ஸம்ப்ரோக்தௌ கரிஹஸ்தௌ ச லதாக்²யௌ ச ததை²வ ச |
பக்ஷவஞ்சிதௌ சைவ பக்ஷப்ரத்³யோதௌ⁴ ததா² || 14 ||

ஜ்ஞேயோ க³ரு³ட³பக்ஷௌ ச ஹம்ஸபக்ஷௌ ததை²வ ச |
ஊர்த்⁴வமண்ட³விநௌ சைவ பார்ஸ்வமண்ட³விநௌ ததா² || 15 ||

உரோமண்ட³விநௌ சைவ உர:பார்ஸ்வார்த⁴மண்ட³வௌ |
முஷ்டிகஸ்வஸ்திகௌ சாபி நலிநீபத்³மகோஸகௌ || 16 ||

அலபத்³மாவல்ப³நௌ ச லலிதௌ வலிதௌ ததா² |
ஸப்தஷஷ்டிகரா ஹ்யேதே நாமதோ⁵பி⁴ஹிதா மயா || 17 ||

யதா² லக்ஷணமேதேஷாம் கர்மாணி ச நிபோ³த⁴த |
ப்ரஸாரிதா: ஸமா: ஸர்வா யஸ்யாங்கு³ல்யோ ப⁴வந்தி ஹி |
குஞ்சிதஸ்ச ததா²ங்கு³ஷ்ட: ²ஸ பதாக இதி ஸ்ம்ரு²த: || 18 ||

ஏஷ ப்ரஹாரபாதே ப்ரதாபந நோத³நே ப்ரஹர்ஷே ச |
க³ர்வே⁵ப்யஹமிதி தஜ்ஜ்ஞைரூலலாடதே³ஸோத்தி²த: கார்ய: || 19 ||

ஏஷோ⁵க³நிவர்ஷதா⁴ராநிரூபணே புஷ்பவ்ரு²ஷ்டிபதநே ச |
ஸம்யுதகரண: கார்ய: ப்ரவிரலசலிதாங்கு³விர்ஹஸ்த: || 20 ||

ஸ்வஸ்திகவிச்யுதிகரணத் பல்லவபுஷ்போபஹாரஸஷ்பாணி |
விரசிதமுர்வீஸம்ஸ்த²ம் யத்³ த்³ரவ்ய தச்ச நிர்³தே³ஸ்யம் || 21 ||

ஸ்வஸ்திகவிச்யுதிகரணத் புநரேவாதோ⁴முகே²ந கர்தவ்யம் |
ஸம்வ்ரு²தவிவ்ரு²தம் பால்யம் ச²ந்நம் நிபி³ட³ம் ச கோ³ப்யம் ச || 22 ||

அஸ்யைவ சாங்கு³லீபி⁴ரதோ⁴முக²ப்ரஸ்தி²தோத்தி²தசலாபி: ⁴|
வாயூர்மிவேக³வேலாக்ஷோப⁴ஸ்சௌக⁴ஸ்ச கர்தவ்ய: || 23 ||

உத்ஸாஹநம் ப³ஹு ததா² மஹாஜநப்ராம்ஸுபுஷ்கரப்ரஹதம் |
பக்ஷாத்தக்ஷபாபி⁴நயம் ரேசககரணேந சாபி⁴நயேத் || 24 ||

பரிக்கு¹ஷ்டதலஸ்தே²ந து தெள⁴தம் ம்ரு³தி³தம் ப்ரம்ரு³ஷ்டபிஷ்டே ச |
புநரேவ ஸைலதா⁴ரணமுத்³கா⁴டநமேவ சாபி⁴நயேத் || 25 ||

ஏவமேஷ ப்ரயோக்தவ்ய: ஸ்தரீ⁴பும்ஸாபி⁴நயே கர: |
பதாகாப்⁴யாம் து ஹஸ்தாப்⁴யாமபி⁴நேய: ப்ரயோக்த்ரு³பி: || 26 ||

த³ஸாக்²யஸ்ச ஸதாக்²யஸ்ச ஸஹஸ்ரா²யஸ்ததை²வ ச |
அத: பரம் ப்ரவக்ஷயாமி த்ரிபதாகஸ்ய லக்ஷணம் || 27 ||

பதாகே து யதா³ வக்ரா³நாமிகா த்வங்கு³வி³ர்ப⁴வேத் |
த்ரிபதாக: ஸ விஜ்ஞேய: கர்ம சாஸ்ய நிபோ³த⁴த || 28 ||

ஆவாஹநமவதரணம் விஸர்ஜநம் வாரணம் ப்ரவேஸஸ்ச |
உந்நாமநம் ப்ரணமோ நிதி³ர்ஸநம் விவித⁴வசநம் ச || 29 ||

மங்க³ள்யத்³ரவ்யாணாம் ஸ்பர்ஸ: ஸிரஸோ³த² ஸந்நிவேஸஸ்ச |
உஷ்ணீஷமுகுடதா⁴ரணம் நாலாஸ்யஸ்ரோத்ரஸம்வரணம் || 30 ||

அஸ்யைவ சாங்கு³லீப்⁴யாமதோ⁴முக²ப்ரஸ்தி²தோத்தி²தசலாப்⁴யாம் |
லகு⁴பவநஸ்ரோதோ⁴ஜக³ப்⁴ரமராதி³காந் குர்யாத் || 31 ||

அஸ்ருப்ரமா³ர்ஜநே திலகவிரசநம் ரோசநயாலம்ப⁴கம் ச
த்ரிபதாகாநாமிகயா ஸ்பர்ஸநமலகஸ்ய கார்யஞ்ச || 32 ||

ஸ்வஸ்திகௌ த்ரிபதாகௌ து கு³ருணாம் பாத³வந்த³நே |
விச்யுதௌ சவிதாவஸ்தௌ² கார்யாவுத்³வாஹத³ர்ஸநே || 33 ||

பரஸ்பரா³க்³ரஸம்ஸ்விஷ்டௌ கர்தவ்யௌ ந்ரு³பத³ர்ஸநே |
திர்யக் ஸ்வஸ்திகஸம்ப³த்³தௌ⁴ ஸ்யாதாம் தெள க்³ரஹத³ர்ஸநே || 34 ||

தபஸ்விதி³ர்ஸநே கார்யாலூ⁴ர்த⁴வௌ சாபி பராங்முகௌ² |
பரஸ்பராபி⁴முகௌ² ச கர்தவ்யௌ வரத³ர்ஸநே || 35 ||

உத்தாநாதோ⁴முகௌ² கார்யாவக்³ரே வக்த்ரஸ்ய ஸம்ஸ்தி²தௌ |
வட³வாநலஸங்க்³ராமமகராணாம் ச த³ர்ஸநே || 36 ||

அபி⁴நயாஸ்த்வநேநைஅவ வாநரப்லவநோர்மய: |

பவநஸ்ச ஸ்த்ரியஸ்சைவ நாட்டே நாட்டயவிசக்ஷண: || 37 ||

ஸம்முக²ப்ரஸ்ரு²தாங்கு³ஷ்ட: ² கார்யோ பா³லேந்து³த³ர்ஸநே |
பராங்க³முக²ஸ்து கர்தவ்யோ யானே ந்ரு³ணம் ப்ரயோக்த்ரு³பி: ⁴ || 38 ||

த்ரிபதாகே யதா³ ஹஸ்தே ப⁴வேத் ப்ரு³ஷ்டா²வலோகநீ
தர்ஜனீ மத்⁴யமாயாஸ்ச ததா³ஸௌ கர்தரீமுக: ² || 39 ||

பதி² சரணரசநரஞ்ஜநரங்க³ணகரணாந்யதோ⁴முகே²நைவ |
ஊர்த⁴வமுகே²ந து குர்யாத் த³ஷ்டம் ஸ்ரு³ங்க³ம் ச லேக²யம் ச || 40 ||

பதநமரணவ்யதிக்ரமபரிவ்ரு³த்தவிதர்கித தத² ந்யஸ்தம் |
பி⁴ந்நவலிதேந குர்யாத் கர்தர்யாஸ்யாங்கு³லிமுகே²ந || 41 ||

ஸம்யுககரணே வ ஸ்யாத³ஸம்யுதோ வா ப்ரயுஜ்யதே தஜ்ஜகை: |
ருகுசமரமஹிஷஸூரக³ஜ்வ்ரு³ஷ்கோ³புரஸைலரிக²ரேஷு || 42 ||

யஸ்யாங்கு³ல்யஸ்து விநதா: ஸஹாங்கு³ஷ்டே²ந சாபவத் |
ஸோ³ர்த⁴சந்த³ரோ ஹி விஜ்ஞேய: கர: கர்மாஸ்ய வக்ஷ்யதே || 43 ||

ஏதேந பா³லதரவ: ஸஸிலேகா²ம்பி³கலஸவலயாநி |
நிர்கா⁴டநமாயஸ்தம் மத்⁴யௌபம்யம் ச பீநம் ச || 44 ||

ரஸநாஜக⁴நக⁴நாமாநநதலபத்ரகுண்ட³லாதீ³நாம் |
கர்தவ்யோ நாரீ³ணமபி⁴நயயோகோ³ர்த⁴சந்த³ரேண || 45 ||

ஆத்³யா த⁴நுர்நதா கார்யா குஞ்சிதாங்கு³ஷ்ட²கஸ்ததா² |
ஸேஷா பி⁴ந்நோர்த⁴வவலிதா ஹ்யராலே³ங்கு³லய: கரே || 46 ||

ஏதேந ஸுத்தவஸௌண்ட³ர்யவீர்யத்⁴ரு³திகாந்திதி³வ்யகா³ம்பீ⁴ய்ரம் |
ஆஸீர்வாதா³ஸ்ச ததா² பா⁴வா ஹிதஸம்ஜ்ஞகா: கார்யா: || 47 ||

ஏதேந புந: ஸ்த்ரீ³ணம் கேஸாநாம் ஸங்க³ரஹோத்கர்ஷௌ |
ஸர்வாங்கி³கம் ததை²வ ச நிர்வர்ணநமாத்தமந: கார்யம் || 48 ||

கௌதுகவிவாஹயோக³ம் ப்ரத³க்ஷிணேநைவ ஸம்ப்ரயோக³ம் ச |
அங்கு³ல்யக்³ரஸ்வஸ்திகயோகா³ந் பரிமண்ட³லேநைவ || 49 ||

ப்ரா³க்ஷிண்ய< பரிமண்ட³லம் ச குர்யாந் மஹாஜநம் சைவ |
யச்ச மஹீதலரசிதம் த்³ரவ்யம் தச்சாபி⁴நேயம் ஸ்யாத் || 50 ||

ஆஹ்வானே ச நிவாரணநிர்மானே சாப்யநேகவசநே ச |
ஸ்வேத³ஸ்யா சாபநயநே க³ந்தா⁴க்⁴ராணே ஸூப:⁴ ஸூபே⁴ சைஷ || 51 ||

த்ரிபதாகஹஸ்தஜாநி து பூர்வம் யாந்யபி⁴ஹிதாநி கர்மாணி |
தாநி த்வராலயோகா³த் ஸ்த்ரீபி:⁴ ஸம்யக் ப்ரயோஜ்யாநி || 52 ||

அராலஸ்ய யதா³ வக்ரா⁵நாமிகாத்வங்கு³லிர்ப⁴வேத் |
ஸூகதுண்ட³ஸ்து ஸ கர: கர்ம சாஸ்ய நிபோ³த⁴த || 53 ||

ஏதேந த்வபி⁴நேயம் நாஹம் ந த்வம் ந க்ரு³த்யமிதி சார்யே |
ஆவாஹநே விஸர்கே³ தி⁴கி³தி வசநே ச ஸாவஜ்ஜும் || 54 ||

அங்கு³ல்யோ யஸ்ய ஹஸ்தஸ்ய தலமத⁴யேக்³ரஸம்ஸ்தி²தா: |
தாஸாமுபரி சாங்கு³ஷ்ட:² ஸ: முஷ்டிரிதி ஸம்ஜ்ஞித: || 55 || |

ஏஷ ப்ரஹாரே வ்யாயாமே நிர்க³மே பீட³நே ததா² |
ஸம்வாஹநே⁵ஸியஷ்டநாம் குந்தத³ண்ட³க்³ரஹே ததா² || 56 ||

அஸ்யைவ து யதா³ முஷ்டேரூர்த⁴வோங்கு³ஷ்ட:² ப்ரயுஜ்யதே |
ஹஸ்த: ஸ ஸிக²ரோ நாம ததா³ ஜ்ஞேய: ப்ரயோக்த்ரு³பி:⁴ || 57 ||

ரம்மிகுஸாங்குஸத⁴நுஷாம் தோமரசக்திப்ரமோக்ஷணே சைவ |
அத⁴ரோஷ்ட²பாத³ரஞ்ஜநமலகஸ்யோத்க்ஷேபணம் சைவ || 58 ||

அஸ்யைவ ஸிக²ராக²யஸ்ய ஹ்யங்கு³ஷ்ட²கநிபீடி³தா |
யதா³ ப்ரதே³ஸிநீ வக்ரா ஸ கபித்த²ஸ்ததா³ ஸம்ரு³த: || 59 ||

அஸிசாபசக்ரதோமரகுந்தக³தா³ஸக்திவஜ்ரபா³ணாநி |
ஸஸ்த்ராண்யபி⁴நேயாநி து கார்யம் ஸத்யம் ச பத்²யம் ச || 60 ||

உத்க்ஷிப்தவக்ரா து யதா³நாமிகா ஸகநீயஸீ |
அஸ்யைவ து கபித்த²ஸ்ய ததா³ஸோ க²டகாமுக:² || 61 ||

ஹோத்ரம் ஹவ்யம் ச²த்ரம் ப்ரக்³ரஹபரிகர்ஷணம் வ்யஜநகஞ்ச |
ஆத³ர்ஸதா⁴ரணம் க²ண்ட³நம் ததா² பேஷணம் சைவ || 62 ||

ஆயதத³ண்ட³க்³ரஹணம் முக்தாப்ராலம்ப³ஸங்க³ரஹம் சைவ |
ஸ்ரக்³தா³மபுஷ்பமாலா வஸ்த்ராந்தாலம்ப³நம் சைவ || 63 ||

மந்மத²ஸராவகர்ஷணபுஷ்பவசயப்ரதோத³கார்யாணி |
அங்குஸரஜ்வாகர்ஷணஸ்த்ரீத³ர்ஸநமேவ கார்யம் ச || 64 ||

க²டகாக்²யே யதா³ ஹஸ்தே தர்ஜநீ ஸம்ப்ரஸாரிதா |
 ஹஸ்த: ஸு¹சீ¹முகோ² நாம ததா³ ஜ்ஞேய: ப்ரயோக்த்ரு¹பி:4 || 65 ||
 அஸ்ய விவிதா⁴ந் யோகா³ந் வக்ஷ்யாமி ஸமாஸத: ப்ரதே³ஸரிந்யா: ||
 ஊர்த்⁴வநதலோலகம்பிதவிஜ்ரு¹ம்பி⁴தோத்³வாஹிதசலாயா: || 66 ||
 சக்ரம் தடி³த்பதாகாமஞ்ஜர்ய: கர்ணகூலிகாஸ்சைவ |
 குடி³லக³தயஸ்ச ஸர்வே நிர்³தே³ஸ்யா: ஸாதூ⁴வாதா³ஸ்ச || 67 ||
 பா³லோரக³ப³ல்யவதூ⁴பதீ³பவல்லீலதாஸிக²ண்டா³ஸ்ச |
 பரிபதநவக்ரமண்ட³மமபி⁴நேயாந்யூர்த்⁴வலோவிதயா || 68 ||
 வத³நாம்யாஸே குஞ்சிதவிஜ்ரு¹ம்பி⁴தா வாக்யரூபணே கார்யா |
 பூ⁴யஸ்சோர்த்⁴வவிரசிதா தாராகோ⁴ணகத³ண்ட³யஷ்டிஷு ச |
 விநதா: ச புந: கார்யா த³ம்ஷ்ட்ரிஷு ச ததா²ஸ்யயோகே³ந || 69 ||
 புந்ரபி மண்ட³லக³தயா ஸர்வக்³ரஹணம் ததை²வ லோகஸ்ய |
 ப்ரணதோந்⁴ ச கார்யே ஹ்யாத்³யே தீ³ர்கே⁴ ச தி³வஸே ச || 70 ||
 [ஸ்ரவணா⁴யாஸே வக்ரா விஜ்ரு¹ம்ப⁴ண வாக்யரூபணாவஸரே ||
 மேதி வதே³தி ச யோஜ்யா ப்ரஸாரிதோத்கம்பிதோத்தாநா || 71 ||
 கார்யா ப்ரகம்பித ரோவத³ர்ஸந ஸ்வேத³ரூபணே சைவ |
 குந்தலகுண்ட³லாங்க³த³க³ண்டா³ஸ்ரயே⁴பி⁴நய || 72 ||
 க³ர்வே⁴ஹமிதி லலாடே ரிபுத³ர்ஸநே ததை²வ ச க்ரோதே⁴ |
 கோ⁴ஸாவிதி நிர்³தே³ஸே⁴த² கர்ணகண்டு³நயநே சைவ || 73 ||
 ஸமயுக்தா ஸமயோகே³ கார்யா விஸ்லேஷிதா வியோகே³ ச |
 கலஹே ஸ்வஸ்திகயுபதாம் பரஸ்பரோத்பீ³டி³தா ப்³ந்⁴தே⁴ || 74 ||
 த்³வா⁴யாம் து வாத்மபார்ஸ்வே த³க்ஷிணதோ நிநநிஸாவஸாநாநி |
 அபி⁴முக²பராங்முகா²ப⁴யாம் விஸ்லிஷ்டா⁴யாம் ப்ரயுக்ஜீ²த || 75 ||
 புந்ரபி ச ப்⁴ரமிதா³க்³ரூபா ஸிலாவர்தயந்த்ரஸைலேஷு |
 பரிவேஷணே ததை²வ ஹி கார்யா சாதோ⁴முக² நித்யம் || 76 ||
 ஸ்லிஷ்டா லலாடபட்டேஷ்வதோ⁴முக² ஸம்பு⁴ரூபணே கர்யா |
 ஸகஸ்யாப்யுத்தாநா தஜ்ஜ்ஞஸ்திர்யக்ஸ்தி²தா கார்யா || 77 ||

த்³வாப்⁴யாம் ஸந்த³ர்ஸயேந்நித்யம் ஸம்பூர்ண சந்த³ர்மண்ட³லம் |
ஸ்வஷ்டா லலாடே ஸக்ரஸ்ய கார்யா ஹ்யுத்தாநஸம்ஸர்யா || 78 ||

பரிமண்ட³லம் ப்⁴ரமிததயா மண்ட³லமாத³ர்ஸயேச்ச சந்த³ர்ஸய |
ஹரநயநே ச லலாடே ஸக்ரஸ்ய⁵ப்யுகு³த்தாநா || 79 ||

யஸ்யாங்கு³ல்யஸ்து விததா: ஸஹாங்கு³ஷ்டே²ந குஞ்சிதா: |
ஊர்த்⁴வா ஹ்யஸங்க³தா³க்³ராஸ்ச ஸ ப⁴வேத் பத்³மகோஸக: || 80 ||

பி³ல்வகபித்த²ப²லாநாம் க்³ரஹ்ணே குசத்³ர்ஸநஸ்ச நாரீணாம் |
க்³ரஹ்ணே ஹ்யாமிஷலாபே⁴ ப⁴வந்தி தா: குஞ்சிதா³க்³ராஸ்து || 81 ||

ப³ஹுஜாதிபீ³ஜபூரகமாமிஷக²ண்ட³ம் ச நிர்தே³ஸ்யம் |
தே³வார்சநப³லிஹரணே ஸமுத்³க³கே ஸாக்³ரபிண்ட³தா³நே ச |
கார்ய: புஷ்பப்ரகரஸ்ச பத்³மகோஸேந ஹஸ்தேந || 82 ||

மணிப³ந்⁴நவியஸ்வஷ்டாப்⁴யாம் ப்ரவிரலசவிதாங்கு³லிகராப்⁴யாம் |
கார்யோ விவர்திதாப்⁴யாம் விகஸிதகமலோத்³பலாவிநய: || 83 ||

அங்கு³ல்ய: ஸம்ஹதா: ஸர்வா: ஸஹாங்கு³ஷ்டே²ந யஸ்ய ச |
ததா² நிம்நதலஸ்சைவ ஸ து ஸர்பஸிரா: கர: || 84 ||

ஏஷ: ஸலிலப்ரதா³நே பு⁴ஜக³தௌ தோயஸேசநே சைவ |
ஆஸ்போ²டநே ச யோஜ்ய: கரிகும்பா⁴ஸ்பா²லநாத்³யேஷு || 85 ||

அதோ⁴முசீ²நாம் ஸர்வாஸாமங்கு³லீநாம் ஸமாக³ம: |
கநிஷ்டா²ங்கு³ஷ்ட²காலூர்த்⁴வோ ஸ ப⁴வேத் ம்ரு³க³ரீர்ஷக: || 86 ||

இஹ ஸாம்ப்ரதமஸ்த்யத்³ய ஸக்தேஸ்சோல்லாஸநே⁵கூபாதே ச |
ஸ்வேதா³பமார்ஜநேஷு ச குட்டமிதே ப்ரசலிதஸ்து ப⁴வேத் || 87 ||

த்ரேதா³நிஸம்ஸ்தி²தா மத்⁴யா தர்ஜந்யாங்கு³ஷ்ட²கா யதா³ |
காங்கு³லோ⁵நாமிகா வக்ரா யதா³ஸ்சோர்த்⁴வா கநீயஸீ || 88 ||

ஏதேந தருணப²லாநி நாநாவிதா⁴நி ச லகூ⁴நி |
கார்யாநி ரோஷஜாநி ஸ்தரீவசாந்யங்கு³லிக்ஷைபை: || 89 ||

மரகதவைதூ³ர்யாதே:³ ப்ரத³ர்ஸநம் ஸுமநஸாம் ச கர்தவ்யம் |
க்³ராஹ்யம் மராலபத்³மிதி தஜ்ஜ்ஞைரேவ ப்ரயோகே³ஷு || 90 ||

ஆவர்திதா: கரதலே யஸ்யாங்கு³ல்யோ ப⁴வந்தி ஹி |

பார்ஸ்வாக³தவிகீர்ணுஸ்ச ஸ ப⁴வேத³லபல்லவ: || 91 ||

ப்ரதிஷேத⁴க்ரு³தே யோஜ்ய: கஸ்ய த்வந்நாஸ்தி ஸூந்யவசநேஷு |

புநராத்தமோபந்யாஸ: ஸ்தீர்ணமேதேந கர்தவ்ய: || 92 ||

திஸ்ர: ப்ரஸாரிதா யத்ர ததா² சோர்த⁴வா கநீயஸீ |

தாஸாம் மத்⁴யே ஸ்தி²தோங்கு³ஷ்ட: ² ஸ கரஸ்சதுரஸம்ரு³த: || 93 ||

நயவிநயநியமஸூநிதுணபா³லாதுரஸத்யகைதவார்தே²ஷு |

வாக்யே யுக்தே பத்²யே ஸத்யே ப்ரஸமே ச விநியோஜ்ய: || 94 ||

ஏகநே த்³வாப்யாம் வா கிஞ்சிந்மண்ட³லக்ரு³தேந ஹஸ்தேந |

விக்ரு³தவிசாரிதசரிதம் விதர்கிதம் லஜ்ஜிதம் சைவ || 95 ||

நயநொபம்யம் பத்³மத்³லருபணம் ஹரிணகர்ணநிர்³தே³ஸ: |

ஸம்யுக்தகரணைநைவ து சரேணைதாநி குர்வீத || 96 ||

லீலா ரதீ ருசி ச ஸம்ரு³திபு³த்³தி⁴விபா⁴வநா: கூஷமாம் புஷ்டிம் ச |

ஸம்ஜ்ஞாமாத்ரம் ப்ரணயம் விசாரணம் ஸங்க³தம் ஸௌசம் || 97 ||

சாதுர்யம் மாது⁴ர்யம் தா³கூஷிண்யம் மார்த³வம் ஸுக²ம் ஸீலம் |

ப்ரஸ்நம் வார்தாயுக்திம் வேஷம் ம்ரு³து³ஸாத்³வலம் ஸ்தோகம் || 98 ||

விப⁴வாவிபௌ⁴ ஸூரதம் கு³ணாகு³ணௌ யௌவநம் க்³ரு³ஹாந் தா³ராந் |

நாநாவர்ணுஸ்ச ததா² சதுரேணைவம் ப்ரயுஞ்ஜீத || 99 ||

ஸிதமுர்த⁴வேந து குர்யாத் ரக்தம் பீதம் ச மண்ட³லக்ரு³தேந |

பரிமுதி³தேந து நீலம் வர்ணுஸ்சதுரேண ஹஸ்தேந || 100 ||

மத்⁴யமாங்கு³ஷ்ட²ஸந்த³ம்ஸோ வக்ரா சைவ ப்ரதே³ஸிநீ |

ஊர்த⁴வமந்யே ப்ரகீர்ணே ச த்³வ்யங்கு³ல்யௌ ப்ரமரே கரே || 101 ||

பத்³மோத்பலகுமுதா³நாமந்யேஷாம் சைவ தீ³ர்க⁴வ்ரு³ந்தாநாம் |

புஷ்பாணம் க்³ரஹணைவிதி: ⁴ கர்தவ்ய: கர்ணபுரஸ்ச || 102 ||

விச்யுதஸ்ச ஸஸப்³த³ஸ்ச கார்யோ நிர்⁴ப⁴த்ஸநாதி³ஷு |

பா³லாலாபே ச ஸீக்⁴ரே ச தாலே விஸ்வாஸநே ததா² || 103 ||

தர்ஜநீமத்⁴யமாங்கு³ஷ்ட²ஸ்த்ரேதா³நிஸ்தா² நிரந்தரா: |

ப⁴வேயுர்ஹம்ஸவக்த்ரஸ்ய ஸேஷே த்³வே ஸம்ப்ரஸாரிதே || 104 ||

ஸ்லக்ஷ்ணூல்பஸரிதி²லலாக⁴வநிஸ்ஸாரார்தே² ம்ரு³து³த்வயோகே³ஷு |
கார்யோ⁵பி⁴நயவிஸேஷ: கிஞ்சித்ப்ரஸ்யந்தி³தா³க்³ரேண || 105 ||

ஸமா: ப்ரஸாரிதாஸ்திஸ்ரஸ்ததா² சோர்த்⁴வா கநீயஸீ |
அங்கு³ஷ்ட: ² குஞ்சிதஸ்ஸைவ ஹம்ஸபக்ஷ இதி ஸ்ம்ரு³: || 106 ||

ஏஷ ச நிவாபஸலிலே தா³த்வயே க³ண்ட³ஸம்ப்ரயே சைவ |
கார்ய: ப்ரதி³க்³ரஹாசமநபோ⁴ஜநார்தே²ஷு விப்ராணம் || 107 ||

ஆவிநக்³நே மஹாஸ்தம்ப⁴த³ர்ஸநே ரோமஹர்ஷணே சைவ |
ஸ்பர்ஸோ⁵நு⁵லேபநார்தே² யோஜ்ய: ஸம்வாஹநே சைவ || 108 ||

புநரேவ ச நாரீ³ணம் ஸ்தநாந்தரஸ்தே²ந விப்⁴ரமவிஸேஷா: |
கார்யா யதா²ரஸம் ஸ்யுர்து: ³கே² ஹநுதா⁴ரணே சைவ || 109 ||

தர்ஜந்யங்கு³ஷ்ட²ஸந்த³ம்ஸஸ்த்வ ஹ்யராலஸ்ய யதா² ப⁴வேத் |
ஆபு⁴க்³நதலமத்⁴யஸ்த: ² ஸ ஸந்த³ம்ஸ இதி ஸ்ம்ரு³: || 110 ||

ஸந்த³ம்ஸஸ்த்ரிவிதோ⁴ ஜ்ஞேய ஹ்யக்³ரஜோ முக²ஜஸ்ததா² |
ததா² பார்ஸ்வக³தஸ்ஸைவ ரஸபா⁴வோபப்³ரு³ம்ஹித: || 111 ||

புஷ்பாபசயக்³ரத²நே க்³ரஹணே த்ரு³ணபர்ணகேஸஸுல்த்ராணம் |
ஸல்யாவயவக்³ரஹணாபகர்ஷணே சாக்³ரஸந்த³ம்ஸ: || 112 ||

வ்ரு³ந்தாத் புஷ்போத்³த⁴ரணம் வர்திஸலாகாதி³பூரணம் சைஅவ |
தி⁴கி³தி ச வசநம் ரோஷே முக²ஸந்த³ம்ஸஸ்ய கர்மாணி || 113 ||

யஜ்ஞோபவீததா⁴ரணவேத⁴நகு³ணஸுலக்ஷமபா³ணலக்ஷயேஷு |
யோகே³ த்⁴யாநே ஸ்தோகே ஸம்யுக்தகரணஸ்து கர்தவ்ய: || 114 ||

பேஸலகுத்ஸாஸுலியாதோ³ஷ்வஸநே ச வாமஹஸ்தேந |
கிஞ்சித்³ விவர்திதகராக்³ர: ப்ரயுஜ்யதே பார்ஸ்வஸந்த³ம்ஸ: || 115 ||

ஆலேக்²யநேத்ரரஞ்ஜநவிதர்கவந்தப்ரவாலரசநே ச |
நிஷ்பீ³நம் ததா²லக்தகஸ்ய கார்ய ச நாரீ⁴: || 116 ||

ஸமாக³தா³க்³ரா: ஸஹிதா யஸ்யாங்கு³ல்யோ ப⁴வந்தி ஹி |
ஊர்த்⁴வா ஹம்ஸமுக²ஸ்யேவ ஸ ப⁴வேந்முகுல: கர: || 117 ||

தே³வார்ச்சநப்³லிகரணே பத்³மோத்பலகுமுத³ரூபணே சைவ |

விடசுமப்³நே ச கார்யோ விசுத்ஸிதே விப்ரகீர்ணஸ்ச || 118 ||

போ⁴ஜநஹிரண்யக³ணநாமுக²ஸங்கோசப்ரதா³நஸீக்⁴ரேஷு |
முகுவிதகுஸுமேஷு ச ததா² தஜ்ஜுக்ரேஷு ப்ரயோக்தவ்ய: || 119 ||

பத்³மகோஸஸ்ய ஹஸ்தஸ்ய ஹ்யங்கு³ல்ய: குஞ்சிதா யதா³ |
ஊர்ணநாப:⁴ ஸ விஜ்ஞேய: கேஸசெளர்யக்³ரஹாதி³ஷு || 120 ||

ஸிர: கண்³யநே சைவ குஷ்ட²வ்யாதி⁴நிரூபணே |
ஸம்ஹவ்யாக்⁴ரேஷ்வபி⁴நய: ப்ரஸ்தரக்³ரஹணே ததா² || 121 ||

மத்⁴யமாங்கு³ஷ்ட²ஸந்த³ம்ஸோ வக்ரா சைவ ப்ரதே³ஸிநீ |
ஸேஷே தலஸ்தே² கர்தவ்யே தாம்ரகூலகரே⁵ங்கு³லீ || 122 ||

விச்யுதஸ்ச ஸஸப்³த³ஸ்ச கார்யோ நிர்⁴த்ஸநாதி³ஷு |
தாலே விஸ்வஸநே சைவ ஸீக்⁴ராந்தே² ஸம்ஜ்ஞிதேஷு ச || 123 ||

ததா² கலாஸு காஷ்டா²ஸு நிமேஷே து க்ஷணே ததா² |
ஏஸ ஏவ கர: கார்யோ பா³லாலாபநிமந்த்ரணே || 124 ||

அத்²வா அங்கு³ல்ய: ஸம்ஹிதா வக்ரா உபர்யங்கு³ஷ்ட²பீடி³தா: |
ப்ரஸாரிதா கநீஷ்டா²ச தாம்ரகூட:~³ கர: ஸ்ம்ரு³த: || 125 ||

ஸதம் ஸஹஸ்ரம் லக்ஷம் ச கரேணகேந யோஜயேத் |
க்ஷிப்ரமுக்தாங்கு³லீபி⁴ஸ்து ஸ்பு²லிங்கா³ந் விப்ருஷஸ்ததா² || 126 ||

அஸம்யுதா: கரா ஹ்யேதே மயா ப்ரோக்தா த்³விஜ்ஜோத்தமா: |
அதஸ்ச ஸம்யுதாந் ஹஸ்தாந் க³த³தோ மே நிபோ³த⁴த || 127 ||

பதாகாப்⁴யாம் து ஹஸ்தாப்⁴யாம் ஸம்ஸ்லேஷாத்³ஜ்ஜலி: ஸ்ம்ரு³த: |
தே³வதாநாம் கு³ருணாம் ச மித்ராணாம் சாபி⁴வாத்³நே || 128 ||

ஸ்தா²நாந்யஸ்ய புநஸ்த்ரீணி வக்ஷோ வக்த்ரம் ஸிரஸ்ததா² |
தே³வதாநாம் ஸிர:ஸ்த²ஸ்து கு³ருணாமாஸ்யஸம்ஸ்தி²த: |
வக்ஷஸ்த²ஸ்சைவ மித்ராணாம் ஸ்த்ரீணாம் த்வநியதோ ப⁴வேத் || 129 ||

உபா⁴ப்⁴யாமபி ஹஸ்தாப்⁴யாமந்யோ⁵ந்யம் பார்ஸ்வஸங்க்³ரஹாத் |
ஹஸ்த: கபோதகோ நாம கர்ம் சாஸ்ய நிபோ³த⁴த || 130 ||

ஏஷ விநயாப்⁴யுபக³மே ப்ரணமகரணே கு³ரோஸ்ச ஸம்பா⁴ஷே |
ஸீதே ப⁴யே ச கார்யோ வக்ஷ:ஸ்த:~² கம்பித: ஸ்த்ரீபி:~⁴ || 131 ||

அயமேவாங்கு³விபரிக்கு⁴ஷ்யமாணமுத்தஸ்து கி²நநவாக்யேஷு |
ஏதாவதி³தி ச கார்யோ நேதா³நீம் க்ரு³த்யமிதி சார்தே² || 132 ||

அங்கு³ல்யோ யஸ்ய ஹஸ்தஸ்ய ஹ்யந்யோந்யாந்தரநிஸ்ஸு³தா: |
ஸ கர்கட இதி ஜ்ஞேய: கர: கர்ம ச வக்ஷயதே || 133 ||

ஏஷ மத³நாங்க³மர்தே³ ஸுப்தோத்தி²தவிஜ்ஞ³ம்⁴ப⁴ணே ப்ரு³ஹத்³தே³ஹே |
ஹநுதா⁴ரணே ச யோஜ்ய: ஸங்க²க்³ரஹணே⁵ர்த²தத்தவஜ்ஞை: || 134 ||

மணிப³ந்த⁴நவிந்யஸ்தாவராஸௌ ஸ்தரீப்ரயோஜிதௌ |
உத்தாநௌ வாமபார்ஸ்வஸ்தௌ² ஸ்வஸ்திக: பரிசீர்த்தி: || 135 ||

ஸ்வஸ்திகவிச்யுஇதிகரணாத்³ தி³ஸோ க⁴நா: க²ம் வநம் ஸமுத்³ராஸ்ச |
ரு³தவோ மஹீ ததௌ²க⁴ம் விஸ்தீர்ணம் சாபி⁴நேயம் ஸ்யாத் || 136 ||

க²டக: க²டகே ந்யஸ்த: க²டகாவர்த⁴மாநக: |
ஸ்ரு³ங்கா³ரார்தே²ஷு யோக்தவ்ய: ப்ரணாமகரணே ததா² || 137 ||

அந்யே - குமுத³தாலவ்ரு³ந்தேஷு கர்தவ்யஸ்ச²த்ரத⁴ரணே | இதி || 138 ||

அராலௌ து விபர்யஸ்தாவுத்தாநௌ வர்த⁴மாநகௌ |
உத்ஸங்க³ இதி விஜ்ஞேய: ஸ்பர்ஸஸ்ய க்³ரஹணே கர: || 139 ||

ஸநிஷ்பிஷக்ரு³தே சைவ ரோமாமர்ஷக்ரு³தே⁵பி ச |
நிஷ்பி³டி³த: புநஸ்சைவ ஸ்தரீ³ணமீர்ஷயாக்ரு³தே⁴ ப⁴வேத் || 140 ||

முகுலம் து யதா³ ஹஸ்தம் கபித்த:² பரிசேஷ்டயேத் |
ஸ மந்தவ்யஸ்ததா³ ஹஸ்தோ நிஷதௌ⁴ நாம நாமத: || 141 ||

ஸங்க்³ரஹபரி³க்³ரஹௌ தா⁴ரணம் ச ஸமயஸ்ச ஸத்யவசநம் ச |
ஸங்க்ஷேப: ஸங்க்ஷிப்தம் நிபீ³டி³தேநாபி⁴நேதவ்யம் || 142 ||

ஸிக²ரஸ்து யதா³ ஹஸ்தோ ம்ரு³க³ஸீர்ஷேண பீ³டி³த: |
நிஷதோ⁴ நாம விஜ்ஞேய: ஸ ப⁴யார்தே விதீ⁴யதே || 143 ||

க்³ரு³ஹீத்வா வாமஹஸ்தேந கர்புராப்யந்தரே பு⁴ஜம் |
த³க்ஷிணம் சாபி வாமஸ்ய கர்புராப்யந்தரே ந்யஸேத் || 144 ||

ஸ சாபி த³க்ஷிணே ஹஸ்த: ஸம்யங் முஷ்டக்ரு³தோ ப⁴வேத் |
இத்யேஷ நிஷதோ⁴ ஹஸ்த: கர்ம சாஸ்ய நிபோ³த⁴த || 145 ||

ஏதேந தை⁴ர்யமத³க³ர்வஸௌஷ்ட²வௌத்ஸூக்யவிக்ரமடோபா: |
அபி⁴மாநாவஷ்டம்ப:⁴ ஸ்தம்ப⁴ஸ்தை²ர்யாத³ய கார்யா: || 146 ||

ஜ்ஞேயோ வை நிஷதோ⁴ நாம ஹம்ஸபக்ஷௌ பராங்க³முகௌ² |
ஜாலவாதாயநாத³நாம் ப்ரயோக்தவ்யோ⁵பி⁴க⁴ட்டநே || 147 ||

அம்ஸௌ ப்ரஸிதி²லௌ முக்தௌ பதாகௌ து ப்ரஸம்பி³தௌ |
யதா³ப⁴வேதாம் கரணே ஸ தோ³ல இதி ஸம்ஜ்ஞித: || 148 ||

ஸம்ப⁴ரமவிஷாத³மூர்ச்சி²தமதா³பி⁴கா⁴தே ததை²வ சா⁵வேகே³ |
வ்யாதி⁴ப்லுதே ச ஸஸ்த்ரக்ஷதே ச கார்யோ⁵பி⁴ந்யோக: ³ || 149 ||

யஸ்து ஸர்பஸிரா: ப்ரோக்தஸ்தஸ்யாங்கு³நிநிரந்தர: |
த³விதீய: பார்ஸ்வஸம்ஸ்விஷ்ட: ஸ து புஷ்பபுட: ஸம்ரு³த: || 150 ||

தா⁴ந்யப²லபுஷ்பஸத³ரு³ஸாந்யநேந நாநாவிதா⁴நி யுக்தாநி |
க³ராஹ்யாண்யுபநேயாநி ச தோயாந்யநாபந்யநே ச || 151 ||

பதாகௌ து யதா³ ஹஸ்தாலூர்ந்தா⁴ங்கு³ஷ்டா²வதோ⁴முகௌ² |
உபர்யுபரி விந்யஸ்தௌ ததா³ ஸ மகர: கர: || 152 ||

ஸிம்ஹவ்யாலத³விபிப்ரத³ர்ஸநம் நக்ரமகரமத்யாநாம் |
யே சாந்யே க்ரவ்யாதா³ ஹ்யபி⁴நேயாஸ்தே⁵ர்²த²யோகே³ந || 153 ||

கூர்பராம்ஸோசிதௌ ஹஸ்தௌ யதா³ஸ்தாம் ஸர்பஸீர்ஷகௌ |
க³ஜத³ந்த: ஸ விஜ்ஞேய: கர்ம சாஸ்ய நிபோ³த⁴த || 154 ||

ஏவ ச வது⁴வராணமுத³வாஹே சாதிபா⁴ர்யோகே³ ச |
ஸ்தம்ப⁴க³ர்ஹணே ச ததா² ஸைலஸிலோத்பாடநே சைவ || 155 ||

ஸூகதுண்டௌ³ கரௌ க்ரு³த்வா வக்ஷஸ்யபி⁴முகா²ஞ்சிதௌ |
ஸநைரதோ⁴முகா²வித³தௌ⁴ ஸோ⁵வஹித்த² இதி ஸம்ரு³த: || 156 ||

தௌ³ர்³ல்யே நி:ஸ்வஸிதே கா³த்ராணம் த³ர்ஸநே தநுத்வே ச |
உத்கண்டி²தே ச தஜ்ஜ்ஞௌரபி⁴ந்யயோக³ஸ்து கர்தவ்ய: || 157 ||

முகுலஸ்து யதா³ ஹஸ்த: கபித்த²பரிவேஷ்டித: |
வர்த⁴மாந: ஸ விஜ்ஞேய: கர்ம சாஸ்ய நிபோ³த⁴த || 158 ||

ஸங்க³ர்ஹபரி³ர்ஹௌ தா⁴ரணம் ச ஸமயஸ்ச ஸத்யவசம் ச |

ஸங்க்ஷேபதஸ்து ஸங்க்ஷிப்தம் நிபீடி³தேநாபி⁴நேதவ்யம் || 159 ||

ஜ்ஞேயோ வை வர்த⁴மாநஸ்து ஹம்ஸபக்ஷோ பராங்க³முகௌ² |
ஜாலவாதாயநாதீ³நாம் ப்ரயோக்தவ்யோ விகா⁴டநே || 160 ||

உக்தா ஹ்யேதே த்³விவிதா⁴ ஹ்யஸம்யுதா: ஸம்யுதாஸ்ச ஸங்க்ஷேபாத் |
அபி⁴நயகராஸ்து யே த்விஹ தே⁵ந்யத்ராப்யர்த²த: ஸாத்⁴யா: || 161 ||

ஆக்ரு²த்யா சேஷ்டயா சிஹ்நைர்ஜாத்யா விஜ்ஞாய தத்புந: |
ஸ்வயம் விதர்க்ய கர்தவ்யம் ஹஸ்தாபி⁴நயநம் பு³தை:⁴ || 162 ||

நாஸ்தி கஸ்சித³ஹஸ்தஸ்து நாட்யே⁵ர்தோ²ஸ்பி⁴நயம் ப்ரதி |
யஸ்ய யத்³ த்³ரு²ஸ்யதே ரூபம் ப்³ஹுஸஸ்தநம்யோஷிதம் || 163 ||

அந்யே சாப்யர்த²ஸம்யுக்தா லௌகிகா யே கராஸ்த்விஹ |
ச²நத³தஸ்தே நியோக்தவ்யா ரஸபா⁴வவிசேஷ்டிதை: || 164 ||

தே³ஸம் காலம் ப்ரயோக³ம் சாப்யர்த²யுக்திமவேக்ஷ்ய ச |
ஹஸ்தா ஹ்யேதே ப்ரயோக்தவ்யா: ந்ரு²ணம் ஸ்த்ரீ²ணம் விஸேஷை: || 165 ||

ஸர்வேஷாமேவ ஹஸ்தாநாம் யாநி கர்மாணி ஸந்தி ஹி |
தாந்யஹம் ஸம்ப்ரவக்ஷ்யாமி ரஸபா⁴வக்ரு²தாநி து || 166 ||

உத்கர்ஷணம் விகர்ஷணம் ததா² சைவாபகர்ஷணம் |
பரி³ரஹோ நிக்³ரஹஸ்சாஹ்வாநம் நோத³நமேவ ச || 167 ||

ஸம்ஸ்லேஷஸ்ச வியோக³ஸ்ச ரக்ஷணம் மோக்ஷணம் ததா² |
விக்ஷேபதூ⁴நநே சைவ விஸர்க³ஸ்தர்ஜநம் ததா² || 168 ||

சே²த³நம் பே⁴த³நம் சைவ ஸ்போ²டநம் மோடநம் ததா² |
தா³நம் சேதி விஜ்ஞேயம் தஜ்ஜ்ஞை: கர்ம கராந் ப்ரதி || 169 ||

உத்தாந: பார்ஸ்வக³ஸ்சைவ ததா²ஸ்தோ⁴முக² ஏவ ச |
ஹஸ்தப்ரசாரஸ்த்ரிவிதோ⁴ நாட்யதத்த்வஸமாஸ்ரய: || 170 ||

ஸர்வே ஹஸ்தப்ரசாராஸ்ச ப்ரயோகே³ஷு யதா²விதி:⁴
நேத்ரப்⁴ரூமுக²ராகை³ஸ்ச கர்தவ்யா வ்யஞ்ஜிஅதா பு³தை:⁴ || 171 ||

கரணம் கர்ம ஸ்தா²நம் ப்ரசாயுக்திம் க்ரியாம் ச ஸம்ப்ரேக்ஷ்ய |
ஹஸ்தாபி⁴நயதஜ்ஜ்ஞை: கார்யோ லோகோபசாரேண || 172 ||

உத்தாமாநாம் கரா: கார்யா லலாடக்ஷேத்ரசாரிண: |

வக்ஷ:ஸ்தா²ஸ்சைவ மத்⁴யாநாமத⁴மாமதோ⁴க³தா || 173 ||

ஜ்யேஷ்டே² ஸ்வல்பப்ரசாரா: ஸ்யுர்மத்⁴யே மத்⁴யவிசாரிண: |

அத⁴மேஷு ப்ரகீர்ணஸ்ச ஹஸ்தா: கார்யா ப்ரயோக்த்ரு⁴பி: || 174 ||

லக்ஷணவ்யஞ்ஜிதா ஹஸ்தா: கார்யாஸ்தூத்தமமத்⁴யமை: |

லோகக்ரியாஸ்வபா⁴வேந நீசைரப்யர்த²ஸம்ஸ்ரயா: || 175 ||

அத²வாந்யாத்³ரு⁴ஸம் ப்ராப்ய ப்ரயோக³ம் காலமேவ ச |

விபீ⁴தாஸ்ரயா ஹஸ்தா: ப்ரயோக்தவ்யா பு³தை⁴ர்ந வா || 176 ||

விஷண்ணே மூர்ச்சி²தே பீ⁴தே ஜுகு³ப்ஸாஸோகபீ³தே |

க்³லாநே ஸ்வப்நே விஹஸ்தே ச நிஸ்சேஷ்டே தந்த்³ரிதே ஜடே³ || 177 ||

வ்யாதி⁴க்³ரஸ்தே ஜரார்தே ச ப⁴யார்தே சீ⁴தவிப்லுதே |

மத்தே ப்ரமத்தே சோந்மத்தே சிந்தாயாம் தபஸி ஸ்தி²தே || 178 ||

ஹிமவர்ஷஹதே ப³த்³தே⁴ வரிணாப்லவஸம்ஸ்ரிதே |

ஸ்வப்நாயிதே ச ஸம்ப்⁴ராந்தே நதஸம்ஸ்போ²டநே ததா² || 179 ||

ந ஹஸ்தாபி⁴நய: கார்ய: கார்ய: ஸத்த்வஸ்ய ஸங்க்³ரஹ: |

ததா² காகுவிஸேஷஸ்ச நாநாப⁴வரஸாந்வித: || 180 ||

யத்ர வ்யக்³ராவுபௌ⁴ ஹஸ்தௌ தத்தத்³ த்³ரு⁴ஷ்டிவிலோகநை: |

வாசகாபி⁴நயம் குர்யாத்³விராமைர்த²த்³ர்ஸகை: || 181 ||

உத்தாந: பார்ஸ்வக்³ஸ்சைவ ததா²ஸ்தோ⁴முக² ஏவ ச |

ப்ரசாரஸ்த்ரிவிதோ⁴ஸங்கா³நாம் நாட்டயந்ரு⁴த்தஸமாஸ்ரய: || 182 ||

உத்தாநோ வர்துலஸ்த்ர்யஸ்ர: ஸ்தி²தோ⁴ஸ்தோ⁴முக² ஏவ ச |

பஞ்ச ப்ரகாரா ஹஸ்தஸ்ய நாட்டயந்ரு⁴த்தஸமாஸ்ரயா: || 183 ||

ஏவம் ஜ்ஞேயா: கரா ஹ்யேதே நாபி⁴நயஸம்ஸ்ரிதா: |

அத ஊர்த்⁴வம் ப்ரவக்ஷ்யாமி ஹஸ்தாந் ந்ரு⁴த்தஸமாஸ்ரயாந் || 184 ||

வக்ஷஸோ⁴ஷ்டாங்கு³லஸ்தௌ² து ப்ராங்முகௌ² க²டகாமுகௌ² |

ஸமாநகூப்ராம்ஸௌ து சதுரஸ்ரௌ ப்ரகீர்திதௌ || 185 ||

ஹம்ஸபக்ஷக்ரு⁴தௌ ஹஸ்தௌ வ்யாவ்ரு⁴தௌ தாலவ்ரு⁴ந்தவத் |

உத்³வ்ரு⁴த்தாவிதி விஜ்ஞேயாவத்²வா தாலவ்ரு⁴ந்தகௌ || 186 ||

சதுரஸ்த்ரஸ்தி²தௌ ஹஸ்தௌ ஹம்ஸபக்ஷக்ரு²தௌ ததா² |
 திர்யக்ஸ்தி²தௌ சாபி⁴முகௌ² ஜ்ஞேயௌ தாலமுகா²விதி || 187 ||

தாவேவ மணிப³ந்தா⁴ந்தே ஸ்வஸ்திகாக்ரு²திஸம்ஸ்தி²தௌ |
 ஸ்வஸ்திகாவிதி விக்²யாதௌ விச்யுதௌ விப்ரகீர்ணகௌ || 188 ||

அலபல்லவஸம்ஸ்தா²நாவர்த்⁴வாஸ்யௌ பத்³மகோஸகௌ |
 அராலக²டகாக்²யௌ சாப்யராலக²டகாமுகௌ² || 189 ||

ததை² மணிப³ந்தா⁴ந்தே ஹ்யராலௌ விச்யுதாவுபௌ⁴ |
 ஜ்ஞேயௌ ப்ரயோக்த்ரு²பி⁴ர்நித்யமரால க²டகாவிதி || 190 ||

ப⁴ஜாம்ஸகூர்பரா³க³ரைஸ்து குடிலாவர்திதௌ கரௌ |
 பராங்க³முக²தலாவித்³தௌ⁴ ஜ்ஞேயாவாவித்³த⁴வக்ரகௌ || 191 ||

ஹஸ்தௌ து ஸர்பஸிரஸௌ மத்⁴யமாங்கு³ஷ்ட²கௌ யதா³ |
 திர்யக்ப்ரஸாரிதாஸ்யௌ ச ததா³ ஸுலிசீமுகௌ² ஸ்ம்ரு²தௌ || 192 ||

ஸர்பஸீர்ஷௌ யதா³ ஹஸ்தௌ ப⁴வேதாம் ஸ்வஸ்திகஸ்தி²தௌ |
 மத்⁴யப்ரஸாரிதாங்கு³ஷ்டௌ² ஜ்ஞேயௌ ஸுலிசீமுகௌ² ததா³ || 193 ||

ரேசிதௌ சாபி விஜ்ஞேயௌ ஹம்ஸபக்ஷௌ த்³ருதப்⁴ரமௌ |
 ப்ரஸாரிதோத்தாந்தலௌ ரேசிதாவிதி ஸம்ஜ்ஞிதௌ || 194 ||

சதுரஸ்ரோ ப⁴வேத்³வாம: ஸவ்யஹஸ்தஸ்ச ரேசித: |
 விஜ்ஞேயௌ ந்ரு²த்ததத்த்வஜ்ஞைரூத்⁴ரேசிதஸம்ஜ்ஞுகௌ || 195 ||

அஞ்சிதௌ கூர்பராம்ஸௌ து த்ரிபதாகௌ கரௌ க்ரு²தௌ |
 கிஞ்சித்திர்யக்³க³தாவேதௌ ஸ்ம்ரு²தாவுத்தநவஞ்சிதௌ || 196 ||

மணிப³ந்தா⁴முக்தௌ து பதாகௌ பல்லவௌ ஸ்ம்ரு²தௌ |
 பா³ஹுஸீர்ஷாத்³விநிஷ்க்ராந்தௌ நிதம்பா³விதி கீர்திதௌ || 197 ||

கேஸதே³ஸாத்³விநிஷ்க்ராந்தௌ பரிபார்ஸ்வோத்தி²தௌ யதா³ |
 விஜ்ஞேயோ கேஸப³ந்தௌ⁴ து கரவாசார்யஸம்மதௌ || 198 ||

திர்யக்ப்ரஸாரிதௌ சைவ பார்ஸ்வஸம்ஸ்தௌ² ததை²வ ச |
 லதாக்²யௌ ச கரௌ ஜ்ஞேயௌ ந்ரு²த்தாபி⁴நயநம் ப்ரதி || 199 ||

ஸமுந்நதோ லதாஹஸ்த: பார்ஸ்வாத்தபார்ஸ்வ விலோலித: |

த்ரிபதாகோ⁵பர: கர்ணே கரிஹஸ்த: ப்ரகீர்தித: || 200 ||

கடிஸீர்ஷநிவிஷ்டாக்³ரௌ த்ரிபதாகௌ யதா³ கரௌ |

பக்ஷவஞ்சிதௌ ஹஸ்தௌ ததா³ ஜ்ஞேயௌ ப்ரயோக்த்ரு⁴பி: || 201 ||

தாவேவ து பராவ்ரு³த்தௌ பக்ஷப்ரத்³யோதௌ ஸ்ம்ரு³த்தௌ |

அதோ⁴முக²தலாவித்³தௌ⁴ ஜ்ஞேயௌ க³ருட்³பக்ஷகௌ || 202 ||

ஹம்ஸபக்ஷக்ரு³த்தௌ ஹஸ்தௌ வ்யாவ்ரு³த்தபரிவர்திதௌ |

ததா² ப்ரஸாரிதபு⁴ஜௌ த³ண்ட³பக்ஷாவிதி ஸ்ம்ரு³த்தௌ || 203 ||

ஊர்த்⁴வமண்ட³லிநௌ ஹஸ்தாஹுர்த்⁴வதே³ஸவிவர்தநாத் |

தாவேவ பார்ஸ்வவிந்யஸ்தௌ பார்ஸ்வமண்ட³லிநௌ ஸ்ம்ரு³த்தௌ || 204 ||

உத்³வேஷ்டிதௌ ப⁴வேதே³கௌ த்³விதீயஸ்சாபவேஷ்டித: |

ப்⁴ரமிதாவுரஸ: ஸ்தா²நே ஹ்யுரோமண்ட³லிநௌ ஸ்ம்ரு³த்தௌ || 205 ||

அலபல்லவகாராலாவுரோத்³வப்⁴ரமணக்ரமாத் |

பார்ஸ்வாவர்தஸ்ச விஜ்ஞேயாவுர: பார்ஸ்வார்த⁴மண்ட³லௌ || 206 ||

ஹஸ்தௌ து மணீ³ப³ந்தா⁴ந்தே குஞ்சிதாவஞ்சிதௌ யதா³ |

க²டகாக்²யௌ து தௌ ஸ்யாதாம் முஷ்டிகஸ்வஸ்திகௌ ததா³ || 207 ||

பத்³மகோஸௌ யதா³ ஹஸ்தௌ வ்யாவ்ரு³த்தபரிவர்திதௌ |

நலிநீபத்³மகோஸௌ து ததா³ ஜ்ஞேயௌ ப்ரயோக்த்ரு⁴பி: || 208 ||

கராவுத்³வேஷ்டிதாக்³ரௌ து ப்ரவிதா⁴யாலபல்லவௌ |

ஊர்த்⁴வப்ரஸாரிதாவித்³தௌ⁴ கர்தவ்யாவுல்³ணாவிதி || 209 ||

பல்லவௌ ச ஸிரோதே³ஸே ஸம்ப்ராப்தௌ லலிதௌ ஸ்ம்ரு³த்தௌ |

கர்பூரஸ்வஸ்திகக்³தௌ லதாக்²யௌ வலிதாவிதி || 210 ||

கரணே து ப்ரயோக்தவ்யோ ந்ரு³த்தஹஸ்தோ விஸேஷத: |

ததா²ர்தா²பி⁴நயே சைவ பதாகாயா: ப்ரயோக்த்ரு⁴பி: || 211 ||

ஸங்கரோ⁵பி ப⁴வேத்தேஷாம் ப்ரயோகோ³ஸ³ர்த²வஸாத்தபுந: |

ப்ராதா⁴ந்யேந புந: ஸம்ஜ்ஞா நாட்யே ந்ரு³த்தே கரேஷ்விஹ || 212 ||

வியுதா: ஸம்யுதாஸ்சைவ ந்ரு³த்தஹஸ்தா: ப்ரகீர்திதா: |

அத: பரம் ப்ரவக்ஷ்யாமி கராந் கரணஸம்ப்ரயாந் || 213 ||

ஸர்வேஷாமேவ ஹஸ்தாநாம் நாட்யஹஸ்தநிதே³ஸிபி:⁴ |

விதா⁴தவ்யா ப்ரயத்நேந கரணம் து சதுர்வித⁴ம் || 214 ||

அபவேஷ்டிதமேகம் ஸ்யாத் உத்³வேஷ்டிதமதா²பரம் |

வ்யாவர்திதம் த்ரு³தீயம் து சதுர்த²ம் பரிவர்திதம் || 215 ||

ஆவேஷ்ட்யந்தே யத³ங்கு³ல்யஸ்தர்ஜநாத³யா யதா²க்ரமம் |

அப்யந்தரேண கரணம் ததா³வேஷ்டிதமுச்யதே || 216 ||

உத்³வேஷ்ட்யந்தே யத³ங்கு³ல்ய: தர்ஜநயாத³யா ப³ஹிர்முக²ம் |

க்ரமஸ: கரணம் விப்ராஸ்தது³த்³வேஷ்டிதமுச்யதே || 217 ||

ஆவர்த்யந்தே கநிஷ்டா²த்³யா ஹ்யங்கு³ல்யோ⁵ப்யந்தரேண து |

யதா²க்ரமேண கரணம் தத்³வ்யாவர்திதமுச்யதே || 218 ||

உத்³வர்த்யந்தே கநிஷ்டா²த்³யா பா³ஹ்யத: க்ரமஸோ யதா³ |

அங்கு³ல்ய: கரணம் விப்ராஸ்தது³க்தம் பரிவர்திதம் || 219 ||

ந்ரு³த்தே⁵பி⁴நயயோகே³ வா பாணிபி⁴ர்வர்தநாஸ்ரயே |

முக²ப⁴ருநேத்ரயுக்தாநி கரணாநி ப்ரயோஜயேத் || 220 ||

திர்யக்ததோ²ர்த⁴வஸம்ஸ்தோ² ஹ்யதோ⁴முக²ஸ்சாஞ்சிதோ⁵பவித்³த⁴ஸ்து |

மண்ட³லக³திஸ்ததா² ஸ்வஸ்திகஸ்ச ப்ரு³ஷ்டா²நுஸாநி ச || 221 ||

உத்³வேஷ்டித: ப்ரஸாநித இத்யேதே வை ஸ்ம்ரு³தா: ப்ரகாராஸ்து |

பா³ஹ்வோநிதி கரணக³தா விஜ்ஞேயா நித்யம் ந்ரு³த்தப்ரயோக்த்ரு³பி:⁴ || 222 ||

ஹஸ்தாநாம் கரணவிதி⁴ர்மயா ஸமாஸேந நிக³தி³தோ விப்ரா: |

அத ஊர்த⁴வம் வ்யாக²யாஸ்யே ஹ்ரு³த³யோத³ர்பார்ஸ்வகர்மாணி || 223 ||

ஆபு⁴க்³நமத² நிர்பு⁴க்³நம் ததா² சைவ ப்ரகம்பிதம் |

உத்³வாஹிதம் ஸமம் சைவ உர: பஞ்சவித⁴ம் ஸ்ம்ரு³தம் || 224 ||

நிம்நமுந்நதப்ரு³ஷ்ட²ம் ச வ்யாபு⁴க்³நாம்ஸம் ஸ்லத²ம் க்வசித்

ஆபு⁴க்³நம் தது³ரோ ஜ்ஞேயம் கர்ம சாஸ்ய நிபோ³த⁴த || 225 ||

ஸம்ப்⁴ரமவிஷாத³முர்ச்சா²ஸோகப⁴யவ்யாதி⁴ஹ்ரு³த³யஸல்யேஷு |

கார்யம் ஸீதஸ்பர்ஸே வர்ஷே லாஜாந்விதே⁵ர்த²வஸாத் || 226 ||

ஸ்தப்³த⁴ம் ச நிம்நப்ரு³ஷ்ட²ம் ச நிர்பு⁴க்³நாம்ஸம் ஸமுந்நதம் |

உரோ நிர்பு⁴க்³நமேதத்³தி⁴ கர்ம சாஸ்ய நிபோ³த⁴த || 227 ||

ஸ்தம்பே⁴ மாநக்³ரஹ்ணே விஸ்மயத்³ரு³ஷ்டே ச ஸத்யவசநே ச |
அஹமிதி ச த்³ர்பவசநே க³ர்வோத்ஸேகே து கர்தவ்யம் || 228 ||

[த்³ர்³க³நிஸ்வஸிதே சைவ ஜ்³ரு³ம்ப⁴ணே மோடநே ததா² |
பி³பி³போ³கே ச புந: ஸ்த்ரீ³ணம் தத்³விஜ்³ரோயம் ப்ரயோக்த்ரு³பி:] || 229 ||

ஊர்த்⁴வோத்³க்ஷேபைருரோ யத்ர நிரந்தரக்ரு³தை: க்ரு³தம் |
ப்ரகம்பிதம் து விஜ்³ரோயமுரோ நாட்யப்ரயோக்த்ரு³பி: || 230 ||

ஹஸிதருதி³தாதி³ஸம்ப⁴ரமப⁴யஸ்ரமவ்யாதி⁴பீ³தார்³தே²ஷு |
நாநாபா⁴வோபக³தம் கார்யமுரோ நாட்யயோகே³ஷு || 231 ||

ஹஸிதருதி³தே²ஷு கார்யே ஸ்ரமே ப⁴யே ஸ்வஸகாஸயோஸ்சைவ |
ஹிக்காது: ³கே² ச ததா² நாட்யஜ்³ரோர்த²யோகே³ந || 232 ||

உத்³வாஹிதமுர்த்⁴வக³தமுரோ ஜ்³ரோயம் ப்ரயோக்த்ரு³பி: |
த்³ர்³கோ⁴ச்ச²வஸநதா லோகே ஜ்³ரு³ம்ப⁴நாதி³ஷு சேக்ஷயதே || 233 || ஸர்வை:
ஸஸௌஷ்ட²வைரங்கை³ஸ்சதுரஸ்ரக்ரு³தை: க்ரு³தம் |

உர: ஸமந் | து விஜ்³ரோயம் ஸ்வஸ்த²ம் ஸௌஷ்ட²வஸம்யுதம் || 234 ||

ஏதது³க்தம் மய ஸம்யக³ரஸஸ்து விகல்பநம் |
அத ஊர்த்⁴வம் ப்ரவக்ஷயாமி பார்ஸ்வயோரிஹ லக்ஷணம் || 235 ||

நதம் ஸமுந்நதம் சைவ ப்ரஸாரிதவிவர்திதோ |
ததா²பஸ்ரு³தமேவம் து பார்ஸ்வயோ: கர்ம பஞ்சதா⁴ || 236 ||

கடி³ர்ப⁴வேத்து வ்யாபு⁴க்³நா பார்ஸ்வமாபு⁴க்³நமேவ ச |
ததை²வாபஸ்ரு³தாம்ஸம் ச கிஞ்சித்பார்ஸ்வநதம் ஸம்ரு³தம் || 237 ||

தஸ்யைவ சாபரம் பார்ஸ்வம் விபரீதம் து யுக்தித: |
கட்பார்ஸ்வபு⁴ஜாம்ஸைஸ்சாப⁴யந்நதைருதம் ப⁴வேத் || 238 ||

ஆயாமநாது³ப⁴யத: பாஸ்வயோ: ஸ்யாத் ப்ரஸாரிதம் |
பரிவர்தாத்ரிகஸ்யாபி விவர்திதமிஹேஷ்யதே || 239 ||

விவர்திதாபநயநாத்³ ப⁴வேத்³பஸ்ரு³தம் புந: |
பார்ஸ்வலக்ஷணமித்யுக்தம் விநியோக³ம் நிபோ³த⁴த || 240 ||

உபஸர்பே நதம் கார்யமுந்நதம் சாபஸர்பணே |

ப்ரஸாரிதம் ப்ரஹர்ஷாதௌ³ பரிவ்ரு³த்தே விவர்திதம் || 241 ||

விநிவ்ரு³த்தே த்வபஸ்ரு³தம் பார்ஸ்வமர்த²வஸாத்³ப⁴வேத் |
ஏதாநி பார்ஸ்வகர்மாணி ஜட²ரஸ்ய நிபோ³த⁴த || 242 ||

க்ஷாமம் க²ல்வம் ச பூர்ணம் ச ஸம்ப்ரோக்தமுத³ரம் த்ரிதா⁴ |
தநு க்ஷாமம் நதம் க²ல்வம் பூர்ணமாத்⁴மாதமுச்சயதே || 243 ||

க்ஷாமம் ஹாஸ்யே⁵த² ருதி³தே நி:ஸ்வாஸே ஜ்ரு³ம்ப⁴நே ப⁴வேத் |
வ்யாதி⁴தே தபனி ஸ்ராந்தே க்ஷுதா⁴ந்தே க²ல்வமிஷ்யதே || 244 ||

பூர்ணமுச்ச²வஸிதே ஸ்தூ²லே வ்யாதி⁴தாத்யஸநாதி³ஷு |
இத்யேதது³த³ரம் ப்ரோக்தம் கட்யா: கர்ம நிபோ³த⁴த || 245 ||

அந்யே து

க்ஷாமம் க²ல்வம் ஸமம் பூர்ணமுத³ரம் ஸ்யாச்சதுர்வித⁴ம் |
சி²நா சைவ நிவ்ரு³த்தா ச ரேசிதா கம்பிதா ததா² |

உத்³வாஹிதா சைவ கௌ நாட்யே ந்ரு³த்தே ச பஞ்சதா⁴ || 246 ||

கௌ மத்⁴யஸ்ய வஸநாத்ச்சி²நா ஸம்பரிசீர்திதா |
பராங்க்³முக்²ஸ்யாபி⁴முக்² நிவ்ரு³த்தா ஸ்யாந்நிவர்திதா || 247 ||

ஸர்வதோ ப்⁴ரமணாச்சாபி விஜ்ஞேயா ரேசிதா கௌ |
திர்யக்³தா³க³தா க்ஷிப்தா கௌ ஜ்ஞேயா ப்ரகம்பிதா || 248 ||

நிதம்ப³பார்ஸ்வோத்³வஹநாத் ஸநேஇருத்³வாஹிதா கௌ |
கௌகர்ம மயா ப்ரோக்தம் விநியோக³ம் நிபோ³த⁴த || 249 ||

சி²ந்நா வ்யாயாமஸம்ப்⁴ராந்தவ்யாவ்ரு³த்தப்ரேக்ஷணாதி³ஷு |
நிவ்ரு³த்தா வர்தநே சைவ ரேசிதா ப்⁴ரமணாதி³ஷு || 250 ||

குப்³ஜ்வாமநநீசாநாம் க³தௌ கார்யா ப்ரகம்பிதா |
ஸ்தூ²லேஷு³த்³வாஹிஷு³தா யோஜ்யா ஸ்த்ரீணம் லீலாக³தேஷு ச || 251 ||

கம்பநம் வஸநம் சைவ ஸ்தம்ப⁴நோத்³வர்தநே ததா² |
நிவர்தநம் ச பஞ்சைதாந்யூருகர்மாணி காரயேத் || 252 ||

நமநோந்நமநாத்பார்ஷ்ணேர்முஹு: ஸ்யாதூ³ருகம்பநம் |
க³ச்சே²த³ப⁴யந்தரம் ஜாநு யத்ர தத்³வஸநம் ஸ்ம்ரு³தம் || 253 ||

ஸ்தம்ப⁴நம் சாபி விஜ்ஞேயமபவித்³த⁴க்ரியாத்மகம் |

வலிதாவித்³த⁴கரணதூ³ர்வோருத்³வர்தநம் ஸ்ம்ரு³தம் || 254 ||

பார்ஷ்ணிரப்⁴யந்தரம் க³ச்சே²த்³யத்ர தத்து நிவர்தநம் |
க³திஷ்வத⁴மபாத்ரணம் ப⁴யே சாபி ஹி கம்பநம் || 255 ||

வலநம் சைவ ஹி கர்தவ்யம் ஸ்த்ரீ³ணம் ஸ்வைரபரிக்ரமே |
ஸாத்⁴வஸே ச விஷாதே³ ச ஸ்தம்ப⁴நம் து ப்ரயோஜயேத் || 256 ||

வ்யாயாமே தாண்ட³வே சைவ கார்யமுத்³வர்தநம் பு³தை⁴ |
நிவர்தநம் து கர்தவ்யம் ஸம்ப⁴ராதி³பரிப்⁴ரமே || 257 ||

யதா²தூ³ர்ஸநமந்யச்ச லோகாத்³ க்³ராஹ்யம் ப்ரயோக்த்ரு³பி⁴:⁴ |
இத்யூர்வ்ரோர்ஸகூணம் ப்ரோக்தம் ஜங்கா⁴யாஸ்து நிபோ³த⁴த || 258 ||

ஆவர்திதம் நதம் கூழிப்தமுத்³வாஹிதமதா²பி ச |
பரிவ்ரு³த்தம் ததா² சைவ ஜங்கா⁴கர்மாணி பஞ்சதா⁴ || 259 ||

வாமோ த³கூழிணபார்ஸவேந த³கூழிணஸ்சாபி வாமத: |
பாதோ³ யத்ர வ்ரஜேத்³விப்ரா: ததா³வர்திதமுச்சயதே || 260 ||

ஜங்கா⁴ஸ்வஸ்திகயோகே³ந க்ரமாதா³வர்திதம் நயேத் |
ஜாநுந: குஞ்சநாச்சைவ நதம் ஜ்ஞேயம் ப்ரயோக்த்ரு³பி⁴:⁴ |
விக்ஷேபாச்சைவ ஜங்கா⁴யா: கூழிப்தமித்யபி⁴தீ⁴யதே || 261 ||

[நதம் ஸ்யாஜ்ஜாநுநமநாத் கூழிப்தம் விக்ஷேபணாத்³ ப்³ஹி] |
உத்³வாஹிதம் ச விஜ்ஞேயமூர்த்⁴வமூத்³வாஹநாத³பி |
ப்ரதீ³பநயநம் யத்து பரிவ்ரு³த்தம் தது³ச்சயதே || 262 ||

ஆவர்திதம் ப்ரயோக்தவ்யம் விதூ³க்ஷகபரிக்ரமே |
நதம் சாபி ஹி கர்தவ்யம் ஸ்தா²நாஸநக³தாதி³ஷு || 263 ||

கூழிப்தம் வ்யாயாமயோகே³ஷு தாண்ட³வே ச ப்ரயஜ்யதே |
ததா² சோத்³வாஹிதம் குர்யாதா³வித்³த⁴க³மநாதி³ஷு || 264 ||

தாண்ட³வேஷு ப்ரயோக்தவ்யம் பரிவ்ரு³த்தம் ப்ரயோக்த்ரு³பி⁴:⁴ |
இத்யேதஜ்ஜங்க⁴யோ: கர்ம பாத³யோஸ்து நிபோ³த⁴த || 265 ||

உத்³க⁴ட்டித: ஸமஸ்சைவ ததா²க்³ரதலஸஞ்சர: |
அஞ்சித: குஞ்சிதஸ்சைவ பாத³ பஞ்சவித⁴ ஸ்ம்ரு³த: || 266 ||

ஸ்தி²த்வா பாத³தலாக்³ரேண பார்ஷ்ணிர்பூ⁴மெள நிபாத்யதே |

யஸ்ய பாத³ஸ்ய கரணே ப⁴வேது³த்³க⁴ட்டிதஸ்து ஸ: || 267 ||

அயமுத்³வேஷ்டிதகரணே த்வநுகரணர்த²ம் ப்ரயோக³மாஸாத³ய |
த்³ருதமத்⁴யமப்ரசார: ஸக்ரு³த்³ஸக்ரு³தா³ ப்ரயோக்தவ்ய: || 268 ||

ஸ்வபா⁴வரசிதே பூ⁴மௌ ஸமஸ்தா²நே ச யோ ப⁴வேத் |
ஸம: பாத:³ ஸ விஜ்ஞேய: ஸ்வபா⁴வாபி⁴நயாஸ்ய: || 269 ||

ஸ்தி²ரஸ்வபா⁴வாபி⁴நயே நாநாகரணஸம்ஸ்யே |
சவிதா³ச புந: கார்யோ விதி⁴ஜ்ஞே: பாத³ரேசிதே || 270 ||

ஸமஸ்யைவ யதா³ பார்ஷ்ணி: பாத³ஸ்யாப்யந்தரே ப⁴வேத் |
ப³ஹி: பார்ஸ்வஸ்தி²தோ³ங்கு³ஷ்ட²ஸ்தர்யஸ்பரபாத³ஸ்து ஸ ஸம்ரு³த: || 271 ||

த்யக்த்வா (க்ரு³த்வா?) ஸமபத³ம் ஸ்தா²நமஸ்வக்ராந்தே ததை²வ ச |
ஸ்யாத³விக்லவாதி³ஷ்வர்தே²ஷு தர்யஸ்பர: பாதோ³ யதா²விதி:⁴ || 272 ||

அஸ்யைவ ஸமபாத³ஸ்ய பார்ஷ்ணிரப்யந்தரே ப⁴வேத் |
தர்யஸ்பரபாத:³ ஸ விஜ்ஞேய: ஸ்தா²நகாதி³ஷு ஸம்ஸ்ய: || 273 ||

உத்க்ஷிப்தா து ப⁴வேத்பார்ஷ்ணி: ப்ரஸ்ரு³தோங்கு³ஷ்ட²கஸ்ததா² |
அங்கு³ஸ்யஸ்சாஞ்சிதா: ஸர்வா பாதே³க³ரதலஸஞ்சர: || 274 ||

தோத³நநிகுட்டநே ஸ்தி²தநிஸும்ப⁴நே பூ⁴மிதா³நே ப்ரமணே |
விக்ஷேபவிவித⁴ரேசகபார்ஷ்ணிக்ரு³தா³மநமேதேந || 275 ||

பார்ஷ்ணிர்யஸ்யாஞ்சிதா பூ⁴மௌ பாத³மக்³ரதலம் ததா² |
அங்கு³ஸ்யஸ்சாஞ்சிதா: ஸர்வா: ஸ பாத³ஸ்த்வஞ்சித: ஸம்ரு³த: || 276 ||

பாதா³க்³ரதலஸஞ்சாரே வர்திதோத்³வர்திதே ததா² |
ஏவ பாதா³ஹதே கார்யோ நாநாப⁴ரமரகேஷு ச || 277 ||

உத்க்ஷிப்தா யஸ்ய பார்ஷ்ணீ ஸ்யாத³ங்கு³ஸ்ய: குஞ்சிதாஸ்ததா² |
ததா² குஞ்சிதமத்⁴யஸ்ச ஸ பாத³ம் குஞ்சித: ஸம்ரு³த: || 278 ||

உத³த்தக³மநே சைவ வர்திதோத்³வர்திதே ததா² |
உத்க்ஷிப்தா து ப⁴வேத்பார்ஷ்ணிரங்கு³ஷ்டா²க்³ரேண ஸமஸ்தி²த: || 279 ||

வாமஸ்சைவ ஸ்வபா⁴வஸ்த:² ஸூசீபாத:³ ப்ரகீர்தித: |
ந்ரு³த்தே நூபுகரணே ப்ரயோக³ஸ்தஸ்ய கீர்த்யதே || 280 ||

அதிக்ராந்தக்ரமே சைவ பாத³மேதம் ப்ரயோஜயேத் |

பாத³ஜங்கோ⁴ருகரணம் கர்ம கார்ய ப்ரயோக்த்ரு⁴பி: | 281 ||

பாத³ஸ்ய கரணம் ஸர்வ ஜங்கோ⁴ருக்ரு⁴தமிஷ்யதே |

யதா² பாத: ³ப்ரவர்தேத ததை²வோரு: ப்ரவர்ததே || 282 ||

அநயோ: ஸமாநகரணத் பாத³சாரீ ப்ரயோஜயேத் |

இத்யேதத³ங்க³ஜம் ப்ரோக்தம் லக்ஷணம் கர்ம சைவ ஹி || 283 ||

அத: பரம் ப்ரவக்ஷயாமி சாரீவ்யாயாமலக்ஷணம் || 284 ||

இதி பா⁴ரதீயே நாட்யஸாஸ்த்ரே அங்கா³பி⁴நயோ நாம நவமோ⁵த்⁴யாய: |

Encoded by Padmakar Dadegaonkar dadegaonkar@yahoo.com

Natya Shastra Chapter 9

pdf was typeset on March 24, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

